

Interpelace Ing. Tomáše Martínka, poslance strany PIRÁTI, na ministra kultury Mgr. Antonína Staňka PhD. ve čtvrtek 6. prosince 2018 v Poslanecké sněmovně České republiky

Poslanec Tomáš Martínek:

Vážený pane ministře, obracím se na vás s interpelací kvůli využití metody digitálního restaurování filmů nazvané souhrnně digitálně restaurovaný autorizát, DRA. Po úspěšném dokončení výzkumného projektu NAKI, který podpořilo Ministerstvo kultury 52 mil. korun, získaly metodiky certifikaci Českou společností pro jakost i osvědčení Odboru výzkumu a vývoje Ministerstva kultury ČR. Metoda DRA je dílem širokého týmu odborníků pod vedením profesora Marka Jíchy, profesora Jaromíra Šofra a docenta Iva Mathé. Metoda DRA je jedinou systémovou metodou převodu filmů z celuloidu do digitálního záznamu, která zaručuje zachování původního optického vzhledu díla. Certifikovaná metoda DRA byla použita při digitalizaci filmů režiséra Jiřího Menzela a kameramana Jaromíra Šofra: Na samotě u lesa, Ostře sledované vlaky, Báječní muži s klikou a Postřižiny. Ovšem v titulcích, ani v restaurátorské zprávě není o použití metody žádná zmínka, nejsou tam uvedeni ani lidé, kteří digitalizaci realizovali. Pro budoucí využití zdigitalizovaného národního filmového bohatství je nutné, aby v titulcích zásadní informace byla uvedena, tedy tento film byl digitálně restaurován v roce, metodou digitálně restaurovaného autorizátu, DRA, a jméno digitálního restaurátora a jeho expertní skupiny. Opakem metody DRA je vulgární digitalizace, při které se procesní neodborností původní vzhled filmu neuchovává a vložené finanční prostředky se proto znehodnocují. V roce 2017 expertní skupina jmenovaná ministrem kultury Danielem Hermanem posoudila sedm filmů, jejichž digitalizace financovaná z norských fondů byla kritizovaná, například Starci na chmelu, Tři oříšky pro popelku nebo Adéla ještě nevečeřela. Obrazová i zvuková složka filmů vykazovala podle expertů zásadní nedostatky. Experti přijali závěr: filmy nelze přijmout jako restaurované. Otázky. Jak bude využívat Fond kinematografie a Národní filmový archiv, tedy organizace zřizované Ministerstvem kultury, certifikovanou metodu DRA při digitalizaci nejlepších českých filmů? (Předsedající upozorňuje na čas.) Je zapracováno použití metody, která je ojedinělá a vlastně jediná a byla vyvinuta v rámci výzkumného projektu ministerstva, za jeho peníze a s vydáním jeho osvědčení, certifikaci?

Místopředseda PSP Tomáš Hanzel:

Děkuji. Pane ministře, prosím, máte slovo.

Ministr kultury ČR Antonín Staněk:

Vážený pane poslanče, děkuji vám za vaši interpelaci, jejímž hlavním předmětem je využití metody nazvané digitálně restaurovaný autorizát, neboli DRA, institucemi v působnosti Ministerstva kultury. K tomu musím na prvním místě sdělit, že tuto metodu nemohou státem zřizované instituce při restaurování filmů bezprostředně aplikovat. Jsou totiž vázány zákonem o zadávání veřejných zakázek, kde je určujícím kritériem cena a nikoliv kvalita. A metoda DRA nebyla nikdy definována tak, aby ji bylo možné zahrnout například do zadávací dokumentace, neboť nemá jasně určené parametry a de facto není vymahatelná. Zatím byla použita u projektů financovaných ze soukromých zdrojů, u nichž nebyl Státní fond kinematografie, ani Národní filmový archiv odpovědný za průběh a výsledek restaurování. K otázce jejího konkrétního využití těmito institucemi mohu uvést, že 4. června 2018 uzavřely FAMU, jako řešitel výzkumného projektu NAKI, a Národní filmový archiv dohodu o digitálním restaurování filmů české kinematografie, v níž se mimo jiné dohodly, že z výstupů tohoto výzkumného projektu využijí takzvanou metodu vzorkování. Vzorky jsou zásadním ukazatelem audiovizuální podoby restaurovaného filmu a jejich využití umožní autorům filmu - režisér, kameraman, mistr zvuku - vyjádřit se k budoucí digitální podobě jejich děl. Z dohody plyne ještě jeden záměr, a sice prozkoumat možnost využití vzorků coby prostředku ke stanovení kvalitativních parametrů při zadávání prací souvisejících s digitálním restaurováním Státním fondem kinematografie a Národním filmovým archivem. Vzorky vzniknou péčí laboratoře Centra poradenství a analytických služeb, která byla zřízena v rámci výzkumného projektu NAKI na FAMU. Tato laboratoř slouží coby kalibrované a certifikované pracoviště umožňující porovnávat kvalitu filmových digitalizátů a rovněž provádět vzorkování a analýzy dochovaných filmových archiválií. V současnosti Národní filmový archiv a FAMU jednájí na základě platné dohody o praktických podmínkách dohodou předvídané spolupráce. Pokud jde o druhou otázku, pak jména všech, kdo se na digitálním restaurování podíleli, jsou uvedena v dokumentaci, která každý restaurátorský projekt doprovází. To je zavedená praxe. Jejich uvádění v titulcích filmů by bylo nadbytečné, neboť restaurování filmů je z principu týmová práce a zahrnuje desítky osob. Pokud zadavatel digitálního restaurování chce využít metodu DRA včetně uvedení jmen všech zúčastněných osob, Ministerstvo kultury nejen, že uvedení jmen v titulcích nebrání, ale ani není způsob, jak by tak mohlo činit. A snad ještě jedna poznámka. Nelze jednoznačně tvrdit, že digitální restaurování financované z fondu Evropského hospodářského prostoru bylo nepovedené. Kdyby tomu tak bylo, tak by se jistě film Ikarie XB 1 neobjevil v programu klasických filmů mezinárodního filmového festivalu v Cannes a sotva by jej zakoupily do distribuce zahraniční společnosti. Všechny filmy, které Národní filmový archiv z fondu EHP digitálně restauroval, se vrátily na plátna kin, byly vydány na DVD nebo Blue-ray a vysílají je televizní společnosti, a to vše nejen v České republice a nejen v Evropě. Poskytovatel finančních prostředků zastoupený Norskou národní knihovnou, stejně jako Ministerstvo financí, konstatovaly, že prostředky ve výši 26 mil. 500 tis. Korun byly využity v souladu s programem a efektivně. Proto nelze mluvit o plýtvání penězi. Chtěl bych ujistit nejen pana poslance Martínka, že Ministerstvo kultury je ve věci zpřístupňování českého filmového dědictví aktivní a pokud byly v minulosti v této věci nějaké kontroverze, v současnosti je situace stabilní. Na závěr bych rád připomněl, že ani Státní fond kinematografie, ani Národní filmový archiv ve svých rozpočtech nedisponují prostředky, za něž by bylo možné zpřístupňovat české filmové dědictví metodou digitálního restaurování ve větší míře a jak vyplývá i ze zápisu z jednání k digitálnímu restaurování, které proběhlo na Ministerstvu kultury v únoru letošního roku za účasti všech dotčených subjektů, by to nebylo ani účelné. (Předsedající upozorňuje na čas.) Ponejvíce proto, že technologický vývoj v oblasti zpřístupňování filmů je tak překotný, že filmy zrestaurované před osmi lety již dnes technologicky neobstojí.

Místopředseda PSP Tomáš Hanzel:

Děkuji, pane ministře. Prosím, máte slovo.

Poslanec Tomáš Martínek:

Já tedy doplním otázky, na které jsem částečně slyšel už odpověď. Uvedení metody DRA včetně jmen všech, kdo digitalizaci realizovali, je zásadní i pro budoucí možnosti využití nejstarších českých filmů. Proč brání zveřejňování těchto zásadních informací zadavatel digitalizace, tedy organizace Ministerstva kultury? Kolik stála nepovedená digitalizace zmíněných sedmi filmů financovaná z norských fondů? Jaká opatření přijalo ministerstvo, aby se podobné plýtvání penězi neopakovalo? Tady jsem asi neslyšel úplně přesně ty částky, možná kdyby to šlo říci. Dál bych chtěl ještě doplnit, jestli by pan ministr byl například ochoten zorganizovat aspoň schůzku, která už se v nějakém podobném stavu uskutečnila, kde by se mohla tato problematika případně třeba probrat. Díky.

Místopředseda PSP Tomáš Hanzel:

Děkuji za dodržení času. Poprosím pana ministra, jestli má zájem o odpověď.

Ministr kultury ČR Antonín Staněk:

Já jsem hovořil o částce 26 mil. 500 tis. korun, které byly využity v rámci programu Kulturní dědictví a současné umění podpořené zeměmi Evropského hospodářského prostoru: Islandem, Lichtenštejnskem a Norskem. A co se týče té vaší otázky, samozřejmě se nebráním schůzce, naopak si myslím, že v tuto chvíli ty vaše dotazy jsou ovlivněny tím, že jste byl seznámen s danou problematikou poměrně jednostranně, jak ostatně vyplývá i z evidence schůzek na www.piráti.cz, konkrétně 5. a 29. 11. ***